

Priče lidera / 1. 12. 2024.

Bogdan Gecić: Brzina usvajanja novih znanja je glavni kriterijum za uspeh u budućnosti

Bogdan Gecić je završio osnovne studije na Pravnom fakultetu u Beogradu, master (LLM) na Harvard Law School, a 2015. godine osniva jednu od najbrže rastućih i najinovativnijih advokatskih kancelarija u Beogradu, Zapadnom Balkanu, a možda i šire – Gecić Law, koja se bavi privrednim pravom i specijalizovana je za najkomplikovanije internacionalne slučajeve.

Pored zastupanja klijenata u zemlji i inostranstvu, ono što pravnike ove kancelarije posebno izdvaja jeste

savremen pristup advokaturi i korišćenje tehnologije, a u poslednje vreme i veštačke inteligencije u radu. Zaposleni u **Gecić Law** kancelariji pripadaju novoj školi advokata koji pravne probleme sagledavaju na drugačiji način i svojim klijentima pružaju usluge stalno gledajući u budućnost.

Gecic Law je 2020. godine proglašen za najbolju advokatsku kancelariju Istočne Evrope i Balkana, a 2021. za najbolju kancelariju Jugoistočne Evrope, uključujući i Tursku, u okviru prestižnih The Lawyer European Awards iz Londona. Za 2024. godinu nominovani su u tri kategorije – Evropski tim godine u oblasti rešavanja sporova, Evropski tim godine u oblasti finansija, Advokatska kancelarija godine: Jugoistočna Evropa. Ekskluzivno nam Bogdan donosi vest iz Londona da su i ove godine dobili treću nagradu za najbolju kancelariju godine u Jugoistocnoj Evropi.

Tokom poslednjih desetak godina u našem zakonodavstvu se desio niz promena i uvedene su mnoge nove oblasti i regulisane su oblasti koje je tehnologija značajno izmenila u odnosu na tradicionalno. Da li su time nastali i neki novi problemi u vašoj profesiji?

Problem nije pomak. Problem je edukacija i izazovi edukacije. Vi možete da napišete najbolji papir na svetu, ali mnogo je bitnija primena. Recimo, zapadna pravna škola mnogo veći akcenat stavlja na to nego što smo mi to istorijski radili. Znači, bitniji su ljudi. Da to prebacimo na “kompjuterski” jezik, možemo da imamo dobar software, ali ako nemamo onoga ko to valjano implementira i integriše, sve je uzalud.

U našem slučaju je cela poenta da, kako je pravo živa stvar, imamo kritičnu masu pametnih i vrednih ljudi koji primenjuju norme na dnevnoj osnovi da bi sistem radio.

To je velika razlika u odnosu na ono što je bilo u vreme komunizma, gde to, objektivno, nije bilo potrebno, jer su odnosi bili mnogo jednostavniji nego danas. Nije postojao pluralizam odnosa, jer smo imali dosta bazične institute – imali smo državnu svojinu, javno preduzeće koje je u vlasništvu države, vladu, staru deviznu štednju i stanarsko pravo. To su svi instituti koji su postojali. Kada se pređe u jedan kreativan društveni sistem u kome možemo da kreiramo sve od korporativnih obveznica, do digitalnih tokena, do toga da to možeš onda da „pledžuješ“ (tj. založiš) da koristiš kako kolateral, do toga da imaš društvo koje je vlasnik društva, a onda u njemu da treće društvo bude direktor... Neograničena kombinatorika, koja je sjajna za ekonomski i društveni razvoj, jer, zapravo, tom slobodom postižeš kreativnost i inovacije.

To istovremeno zahteva mnogo više mislećih ljudi koji će da se bave tom primenom. Ono što sam video i iskusio u inostranstvu je da, u tim visoko razvijenim zemljama, u smislu intelektualnih proizvoda i intelektualnog rada i svojine, postoje i izuzetno razvijeni pravni sistemi. I tu primarno mislim na ljude, a tek onda na propise, zato što su ti ljudi tamo čuvari utakmice, saobraćajci, da ih tako nazovem. Čitava poenta je da vi možete da radite i da vama sistem ne smeta, nego da vas, zapravo, podstiče. Za to su neophodni ljudi i za to je neophodno da obrazujete prvo čoveka, da ga kroz obrazovanje naučite da misli i da mu promenite svest.

To je u postkomunističkim društvima ili postsocijalističkim pravi izazov. I to ne samo kod nas već u čitavoj Centralnoj i Istočnoj Evropi.

Gde smo mi danas?

Mi smo se, baš poslednji, priključili tom vozu. Samim tim danas je naše stanje ono gde su Poljska i Češka bila ranih 2000-ih. Znači, imamo vremensko kašnjenje i to se vidi u našem obrazovanju i, u krajnjem slučaju, u tipu ljudi koje mi privlačimo za pravnu profesiju. To se sada polako menja, ali još uvek nije na onom nivou na kom je na Zapadu, gde su fizičari, ljudi koji su neki inženjerski kadar, prirodnjaci ti koji najviše žele da idu na pravo. Oni tome prilaze kao programiranju.

Mi još nismo tu. I ne mislim da je iko pojedinačno kriv za to, nego je prosto to društveni kontekst kada prelaziš iz jednog sistema koji je, u suštini, poprilično izgledao kao feudalni sistem, a to je bio socijalizam – pet instituta i znaš kako ide celo društvo, do ovoga gde imaš mogućnost pluralizma, što je jako komplikovano i zahteva mnogo veći instrumentarijum, zahteva sudije koji mnogo drugačije misle, koji su se s ovakvim

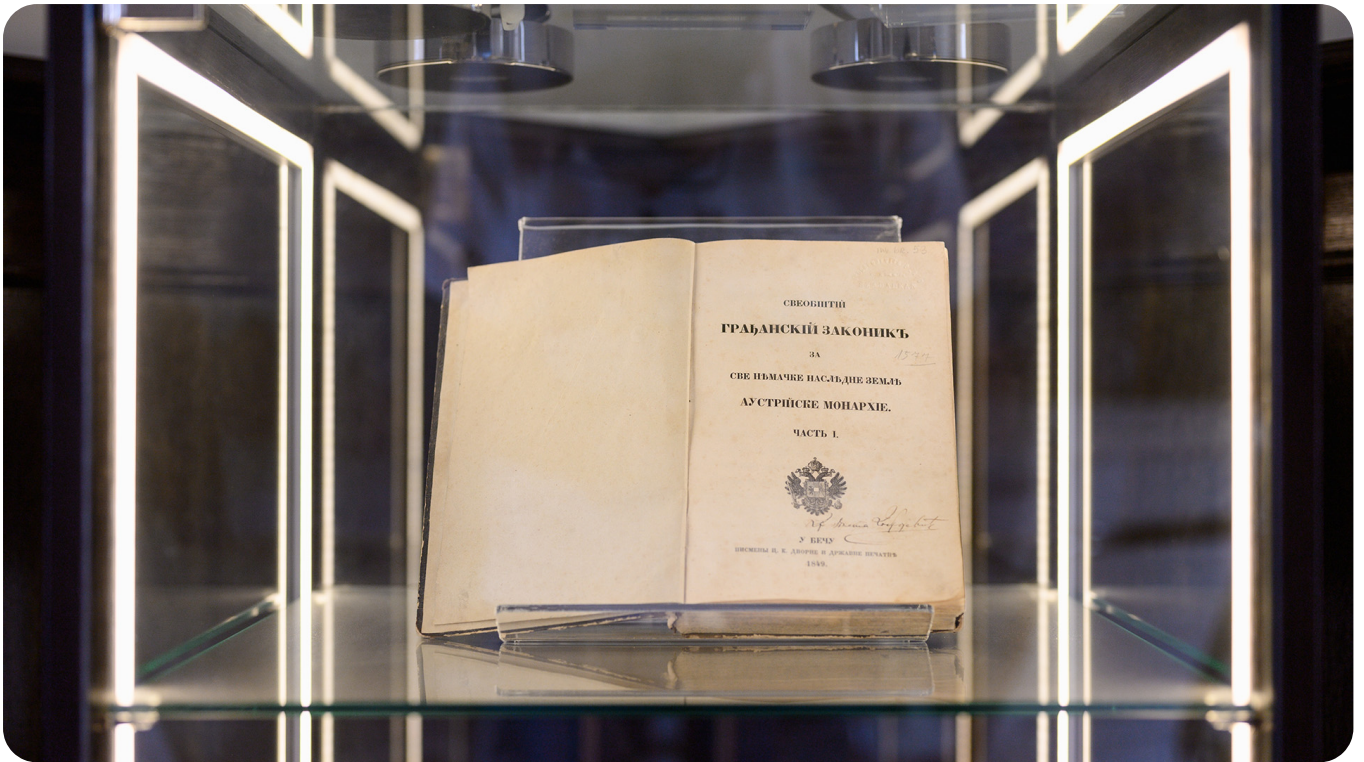
stvarima suočili, koji se ne plaše takvih izazova, regulatore koji se ne plaše, koji su spremni da testiraju, da greše, da uče.

To je sve za nas koji smo do, suštinski, 2000. godine bili jedan zatvoreni sistem, ogromna promena. I to ne pričam sad za Srbiju. To važi, zapravo, za ceo region. Dodatna razlika je to što mi kroz tu promenu, s obzirom na to da nismo deo EU, ne idemo istom brzinom kao zemlje koje su u EU. To je ono što se 2000-ih zvalo tranzicija, pa smo odustali od tog pojma. Kroz tu tranziciju mi prolazimo dosta duže, jer nismo potpuno priključeni na „lokomotivu“.

Mi smo trenutno u limbu. Niti imamo jake interne kapacitete, niti smo se bar zakačili na neki eksterni voz, sa jakim lokomotivom i to se za ceo region oseća. S druge strane smo okruženi sa EU. Vi ne možete da preletite avionom, da izvezete robu bilo kojim transportnom, a da ne prelazite preko teritorija EU.

Tako da mi imamo taj „efekat preliivanja“, da se kod nas primenjuju evropski propisi, čak i kad nisu formalno na snazi. Na primer, ne znam koliko su ljudi obratili pažnju da su kod nas odjednom sve plastične flaše počele da se pojavljuju sa onim poklopcem koji se ne odvaja. Mi nemamo propis koji kaže da morate da imate zakačen taj poklopac, ali pošto se i domaća proizvodnja izvozi i sva voda koja se uvozi dolazi iz EU, pošto tamo postoji ta regulativa (Directive (EU) 2019/904), onda su i kod nas počeli da se koriste takvi poklopci.

To je dobra metafora za ostale situacije. Ono što dodatno zbunjuje ljude je pitanje: „Gde su nama ti propisi?“ Ljudi ne znaju šta primeniti, a ne znaju ni gde da pročitaju više o tome.

Da li tu ima i dodatnih problema?

Tu je i jezička barijera, jer, sem hrvatskog na koji nije ni sve prevedeno, mi ne znamo niti jedan drugi jezik na kome se evropsko pravo objavljuje, odnosno masa ljudi nije imala tu privilegiju da bude dovoljno obrazovana na stranom jeziku. Pravni fakulteti u regionu imaju možda po jedan semester engleskog jezika i to je to.

Mislim da to ne važi samo za pravnu profesiju, već za skoro sve – postoje tri velika, da kažemo, centra ideja na svetu. To su kineski, španski, engleski i možda će u jednom trenutku biti hindi.

Ako nismo u stanju da se nakačimo na te centre u smislu da imamo pristup svim tim idejama, onda smo poprilično odsečeni od svega što je novo. Kao relativno malo društvo u

jedinici vremena, ne možemo puno toga novog da izmislimo u odnosu na milijardu i po ljudi.

Zato bi bilo sjajno kad bi naši pravni fakulteti uveli umesto jednog semestra da svih osam imaš engleski ili kineski, da radimo na tome da ljudima dajemo priliku da imaju pristup izvorima.

Ja bih, lično, mnogo voleo i mislim da bi bila velika promena, kad bismo u obrazovanju krenuli stvari da radimo od starta, a ne od kraja. Zato što bi, na taj način, mladim ljudima dali jednake prilike, što sada nije slučaj. Možemo da imamo neko prepametno dete koje dolazi iz porodice koja nema mogućnost da ga, uz državni fakultet, dodatno školuje sa strane kako bi dobilo kvalitetan akademski engleski kako bi, sutradan, moglo da radi i neke međunarodne stvari.

Ako smo mi regija i zemlja koja je potpuno vezana za međunarodnu ekonomiju, što jesmo, jer sve što proizvodimo – proizvodimo za izvoz, jer su naša tržišta mala, nama je bilo koji od ovih jezika koje sam naveo, sve i svja, a mi to ljudima ne pružamo. Tako da, tu ima mnogo nelogičnosti na tržištu. S druge strane, ima jako mnogo prostora za napredak i pitanje je samo kojom brzinom mi to želimo da radimo.

A koliko je, u celoj toj postavci potrebno da poznajete kulturoški kontekst, poreklo tog inostranog pravnog sistema, kako je sve začeto i kako se je razvijalo kroz vreme?

Ne verujem, generalno, u ono da "jedna veličina odgovara svima", odnosno da ti sad možda krojiš odelo koje će svima da bude dobro. Sada, s druge strane, mi smo, ako gledamo istorijski, pa i pravno i u regulativi od 1800-ih, bili vezani za Evropu. Čak je i Turska donela građanski zakonik koji je bio baziran na Švajcarskoj. Tako da, mi smo se jako dugo bavili, nekad kreativnijim, nekad manje kreativnim, prepisivanjem.

Je li to dobro ili nije?

Nije jednoznačan odgovor. Zašto nije jednoznačno? Strašno zavisi od toga šta regulišeš i zavisi od toga koliko to dobro radiš.

U 19. veku imali smo izuzetnog pravnika, katoličkog Srbina, Valtazara Bogišića, koji je napisao građanski zakonik Crne Gore. Njegov pristup bio je jedinstven – pravne principe, uključujući čuvene latinske sentence, nije jednostavno prevodio ili sricao na latinskom, kao što je to bio slučaj u ostatku Evrope. Umesto toga, prilagodio ih je korisnicima, prevodeći ih na narodni jezik u Crnoj Gori. Tako je stvorio remek-delo, gde je, na primer, pravni princip da ugovor koji je od početka ništavan može postati pravno valjan protokom vremena, prilagodio poslovicom: „Što se grbo rodi, ni vrijeme ne ispravi.“

Bogišić je imao izuzetno visoko obrazovanje i duboko razumevanje kako pravne tradicije iz koje je crpeo inspiraciju, tako i kulture korisnika kojima je zakon namenjen. Takva kombinacija stručnosti i kulturne senzibilnosti omogućila mu je da stvori zakonodavno delo prilagođeno lokalnim potrebama. Da li je ovo idealan model? Svakako. Međutim, danas na Zapadnom Balkanu nedostaju kapaciteti za ovako složen pristup.

U međunarodnom uporednom pravu, prilikom diseminacije pravnih pravila, države se obično svrstavaju u dve grupe: „rule givers“ (one koje nameću pravila) i „rule takers“ (one koje preuzimaju pravila). „Rule givers“ su zemlje s dovoljno ekonomske i političke moći da mogu da nameću ne samo trgovinske i ekonomske uslove, već i pravne norme. „Rule takers“ su zemlje koje, zbog svoje skromnije ekonomske i razvojne snage, preuzimaju te uslove i norme.

Na Balkanu, zemlje naše veličine su po prirodi „rule takers“, čak nevezano od stepena ekonomskog razvoja. Primera radi, čak i Švedska u mnogim oblastima preuzima pravila. Razlika je, međutim, u tome da li „rule taker“ može da prilagodi preuzeta

pravila korisnicima, poput Bogišića, ili samo prepisuje nešto što ne razume i ne zna kako da primeni.

Nažalost, u poslednjih 20 godina, na Zapadnom Balkanu češće smo svedočili ovom drugom scenariju – prepisivanju pravila bez jasne ideje i pripreme za njihovu primenu.

Koliko uopšte postoji slobode, sa strane neke zemlje kao što je naša, da te zakone prilagodi sebi?

Zavisí od konteksta. Postoje oblasti u kojima zemlje nemaju mnogo prostora za pregovore, jer su te oblasti od izuzetnog značaja, posebno za Evropsku uniju (EU). Na primer, pravo državne pomoći je jedna od tih oblasti. EU pomno prati da li subvencioníšemo nešto što ide u izvoz, jer to direktno utíče na njihovo tržište. Zbog toga je naš prostor za pregovore bio veoma sužen. Već prilikom potpisivanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) države u regionu su prihvatile

primenu evropskog prava. Slično je bilo sa energetikom, civilnim vazduhoplovstvom i ostalim transportom.

Međutim, postoje i oblasti prava gde EU ne insistira na automatskoj primeni, već dozvoljava postepeno usklađivanje, takozvanu harmonizaciju. Neki propisi se implementiraju u prvim godinama pregovora, dok se drugi uvode tek nakon članstva. Različita dinamika zavisi od specifične oblasti. Zemlje s jačim administrativnim kapacitetima pregovaraju kvalitetnije i osiguravaju više fleksibilnosti pri usvajanju propisa. S druge strane, države sa slabijim kapacitetima često pristaju na predloge bez dublje analize.

Poljska je odličan primer zemlje koja je tokom procesa pridruživanja EU pokazala kapacitet za kvalitetne pregovore, prilagodivši pravila svojim potrebama. Suprotno tome, Hrvatska se oslanjala ponajviše na pristup „copy-paste“, što je posledica različitih administrativnih kapaciteta, a koja je zbog jezika svima na Zapadnom Balkanu, nažalost, najlakši uzor. Razlike u dinamici usvajanja propisa jasno su vidljive i unutar regiona, među šest jurisdikcija koje trenutno pregovaraju o članstvu u EU.

Što se tiče veštačke inteligencije, sada se postavlja pitanje kakav zakonodavni okvir bi trebalo da imamo. Da li da prepíšemo propise EU, kreiramo potpuno drugačiji okvir ili pronađemo balans između ta dva pristupa?

Nažalost, najlakši i najprimamljiviji izbor za mnoge je jednostavno praćenje evropskih standarda, bez kritičkog razmišljanja. Mnogi se vode floskulom „evropski standardi“, pretpostavljajući da je sve što dolazi iz EU automatski najbolje rešenje. Međutim, Evropska unija nije imuna na greške. Primera radi, nakon donošenja „EU AI Act“-a, izveštaj naručen od Evropske komisije ukazao je na to da taj zakon sputava inovacije i da ga je potrebno revidirati. Danas, među 30 najinovativnijih tehnoloških kompanija u svetu, nijedna više nije sa sedištem u EU.

Suprotno tome, Velika Britanija, koja nije član EU, zauzela je drugačiji pristup u regulisanju veštačke inteligencije. Umesto

statične regulative, primenjuje tzv. dinamičku regulativu, gde regulator prilagođava odluke u zavisnosti od razvoja situacije, umesto da unapred postavlja rigidne okvire i stroge kazne koje bi destimulisale inovacije.

Ako pogledamo naš kontekst, posebno u Srbiji, sa Beogradom i Novim Sadom kao centrima tehnološkog razvoja, jasno je da nam je u interesu da podstaknemo inovacije i postanemo izvoznici proizvoda baziranih na AI tehnologijama.

Zakonodavni okvir trebalo bi da podrži ovu strategiju. Zašto bismo se prilagođavali evropskom zakonodavstvu sada, kada to nije nužno, ako je naš IT sektor u trenutnoj fazi razvoja bolje regulisati prema standardima poput onih u Americi ili Velikoj Britaniji?

AI proizvodi nisu roba koja mora fizički preći granicu EU kako bi se prodala. Možemo ih plasirati na globalna tržišta, posebno na ona koja su trenutno daleko dinamičnija od evropskog. Ključno je razmišljati strateški i kritički o zakonodavstvu, s ciljem podrške domaćem razvoju i inovacijama.

Ako želimo da pristupimo EU, moramo da budemo usaglašeni sa njima?

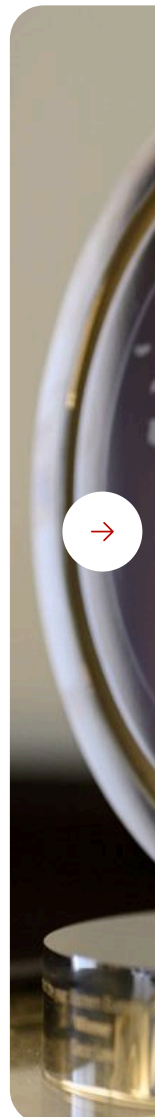
Da, ali u pregovorima se može postići mnogo toga, a mi smo imali priliku da radimo na različitim projektima za suverene u regionu, učestvujući u nekim segmentima pregovora i slučajevima u Briselu.

Kada se potpisuje konačni akt o pristupanju EU, poznat kao akt o akcesiji, moguće je u njega uneti odredbu poznatu kao „sunset clause“ ili „odredba zalaska sunca“. Ova odredba predviđa da država, od trenutka kada postane zakonita članica

EU, ima, recimo, dodatnih šest meseci za potpunu primenu EU propisa u nekoj konkretnoj oblasti.

Iz trenutne perspektive, nijedna od zemalja u regionu koje pregovaraju sa EU još uvek nije dostigla tu fazu. Dakle, zašto bismo danas implementirali regulative koje bi mogle ograničiti naš razvoj? Ukoliko imate rok od tri do šest godina za primenu liberalnijeg i kreativnijeg pristupa, to može napraviti ogromnu razliku u vrednosti koja se može generisati, posebno u smislu razvoja industrija.

Smatram da je u našem strateškom interesu da iskoristimo sve regulatorne mogućnosti kako bismo podržali inovativnost i razvoj u zemlji i regionu, posebno ako želimo da sustignemo države koje su trenutno ekonomski ispred nas.

Šta se dešava u slučaju ako neko tržište razvijemo i učinimo da stvar funkcioniše, a zatim dođe vreme za promene koje to mogu da ugroze?

To se, načelno, retko dešava. Bio je slučaj u poljoprivredi, donekle zato što Evropljani imaju politiku prema poljoprivrednim subvencijama, što je istorijsko nasleđe nastanka Evropske unije. U velikom dogovoru između tadašnje Zapadne Nemačke i Francuske, Nemci su prihvatili da se čelik i ugljen kontrolišu, dok je Francuzima, kako bi pristupili Uniji, tj. tadašnjoj Zajednici, omogućeno da poljoprivreda bude ogroman deo budžeta današnje EU, odnosno da će i Nemci plaćati subvencije francuskim poljoprivrednicima.

Unutar tog sporazuma, poljoprivredne subvencije su ogromna tema i one se ograničavaju (postavljaju se pragovi) do kojih možete, kao svaka nova zemlja, određeni sektor poljoprivrede subvencionisati kako se ne bi stvarale neravnoteže unutar jedinstvenog tržišta.

To je, recimo, bilo očigledno tokom Brexita, kada su Britancima branili da love ribu u određenom delu mora kod sebe zato što je to bilo dozvoljeno drugoj zemlji Evropske unije koja je za to dobila subvencije, pa Britanci nisu smeli. Dakle, u takvim situacijama postoje te diskrepancije, ali nema slučajeva gde ste nešto izgradili, a onda vam oni nareda da to uništite.

Takvih slučajeva načelno nema. Ima situacija gde nesvesno uradite „copy-paste“ i sami prihvatite određene obaveze. Hrvatska je imala takvu situaciju; prihvatili su da primenjuju pravo državne pomoći bez preterano kritičkog preispitivanja. To je dovelo do toga da su prilično nespretno vodili svoje predmete vezane za brodogradilišta i na kraju su morali gotovo

sva svoja brodogradilišta, nakon dužeg vremena, zbog državne pomoći zatvoriti, odnosno otići u stečaj.

Možda je čak i danas to kontroverzna tema tamo, ali pre 15 godina, po mom mišljenju, to se desilo prvenstveno zbog nerazumevanja onoga što se potpisuje. Evropljani onda lepo dođu i kažu: „Pa, vi ste u zdravoj svesti i pameti rekli da želite i obavezali se na to. A ako ste se već obavezali, o čemu sada pričamo?“

Da se prebacimo na veštačku inteligenciju. Mi, bez preterano kritičke svesti, recimo, prepíšemo zakon Evropske unije o veštačkoj inteligenciji, ali pošto nismo razmišljali šta smo usvojili, ne primenjujemo ga. I onda nam neko pokuca na vrata dve godine kasnije i kaže: „Dragi naši, vi ste u međuvremenu već podigli određeni sektor koji se razvija u jednom smeru, a ne primenjujete propis koji ste doneli.“ E, to je onda problem.

Ali, to je više pitanje na šta se mi obavezujemo bez razmišljanja o posledicama. Kada kažem „mi“, mislim da tu zaista ne postoji razlika između svih zemalja u regionu; problemi su više ili manje slični. Čak je možda trenutno, u smislu kvaliteta administrativnih kapaciteta i pregovora, Srbija najnaprednija, dok je Crna Gora najdalje otišla u smislu poglavlja koja je otvorila i zatvorila. Verovatno je, ako gledamo po poglavljima pregovora, najbliža tome da ih zaključi i da bude spremna za ulazak.

Vi ste prva advokatska kuća, svakako, a možda i jedna od prvih firmi ovde koja je objavila oglas da zapošljava Chief AI Officer. Generalno, vaša interna struktura više podseća na firmu, negoli na tradicionalnu advokatsku kancelariju kod nas. Možete li nam više reći o tome?

Počecu od interne organizacije naše kancelarije.

Tokom perioda komunizma i socijalizma, u našoj zemlji je primat imala krivična advokatura, jer je upravo ona bila najvažnija za državu. Postojala je potreba za kvalitetnim advokatima specijalizovanim za zastupanje fizičkih lica, dok se privredni kriminal retko obrađivao. Tadašnji zahtevi nisu prevazilazili rad malih timova od dva do tri advokata, koji su mogli da obrade ceo predmet i zastupaju klijenta.

Zaista smo tada imali svojevrsnu renesansu krivične advokature, sa velikim imenima poput Veljka Guberine i Filote

File. Međutim, privredna advokatura nije imala isti značaj, niti je postojala potreba za njom. Danas, da biste servisirali kompaniju koja zapošljava 1.000 ljudi, ima 15.000 ugovora i neograničen broj pravnih tema, potrebna je drugačija organizacija. Takav rad zahteva veliki tim stručnjaka, spremnih da se brzo prilagode i pruže kvalitetna rešenja. Neophodan je tim poput vrhunske sportske ekipe, gde su svi specijalizovani za različite oblasti.

Uzimajući u obzir da je čak 98% društvenih odnosa u Srbiji u domenu privrede, jasno je da privredno pravo pokriva sve – od proizvodnje igle do lokomotive, od telekomunikacija do digitalnih aleta. Privredno pravo ima više grana nego sve ostale oblasti prava zajedno, što povećava potrebu za specijalizovanim timovima.

Na Zapadu su slične promene počele pre 200-300 godina, kada su britanske i američke advokatske kancelarije na Wall Streetu postale korporativno organizovane. To znači da su radile u timovima od 100, pa čak i 200 advokata. Danas velike kancelarije u Americi i Velikoj Britaniji zapošljavaju i do 4-5 hiljada advokata, što zahteva preciznu organizaciju i sistem rada. Uvođenje projekt menadžmenta, efikasna raspodela posla, jasno definisani koraci za napredovanje i pružanje usluga klijentima su ključni elementi tog sistema. To je potpuno drugačiji način rada u poređenju sa solo praksom.

Drugi važan aspekt je da smo, prvi u regionu, a među prvima u Centralnoj i Istočnoj Evropi, otvorili praksu za veštačku inteligenciju, pre dve godine. Naš fokus je na sveobuhvatnom sagledavanju ovog fenomena – od pravnih posledica za domaće zakonodavstvo, preko međunarodnih pravnih aspekata, do analize pravnih okvira u zemljama koje aktivno razvijaju ovu tehnologiju, poput Sjedinjenih Američkih Država.

Pored toga, istražujemo kako AI utiče na naš poslovni model i praksu.

Veštačka inteligencija je možda prva tehnologija koja značajno utiče na tzv. „bele kragne“. Dok su prve tri industrijske revolucije najviše promenile položaj fabričkih radnika automatizacijom, AI sada menja ulogu stručnih kadrova.

Prema procenama Goldman Saksa, čak 40% pravnih poslova bi moglo da bude zamenjeno AI tehnologijama.

S obzirom na to da ova tehnologija suštinski menja našu profesiju, doneli smo odluku da na vreme počnemo da se prilagođavamo i istražujemo šta je potrebno da bismo pružili još bolju uslugu klijentima koristeći AI. Već dve godine imamo tim posvećen testiranju gotovo svih dostupnih AI alata na tržištu. Trenutno se fokusiramo na specijalizovane AI alate razvijene za pravne usluge.

Smatram da je ovo fascinantno i da ne predstavlja samo entuzijazam, već realno prepoznavanje budućih trendova. Kao što je pisaća mašina zamenila kedu i tablu, AI već transformiše naš rad, čineći nas produktivnijima i ostavljajući više prostora za strateško razmišljanje i kreativni deo posla. Verujem da veštačka inteligencija već menja način na koji radimo i da će njen uticaj u budućnosti biti još značajniji.

Šta je sa etičkim pitanjima korišćenja AI?

Naravno, upotreba veštačke inteligencije otvara mnoga etička pitanja. Na primer, u Americi je već bilo slučajeva da su advokati pisali čitave podneske koristeći AI, ali su u tim dokumentima citirali nepostojeće predmete. Sudije su to primetile, a advokati su zbog toga kažnjeni.

Kalifornijska advokatska komora već je usvojila pravila o upotrebi veštačke inteligencije, precizirajući šta je dozvoljeno, šta nije, i šta se smatra etičkim. Poseban izazov predstavljaju advokatske tajne. Na primer, klijent može podeliti važnu poslovnu tajnu, a ako bih je uneli u generativni alat poput ChatGPT-a, to bi predstavljalo otkrivanje te informacije.

Posebno zabrinjava što u našem regionu mnoge kolege i dalje koriste alate poput Gmail-a, iako je još 2009. godine generalni savetnik Google-a pred američkim sudom izjavio da korisnici,

prihvatanjem uslova korišćenja, pristaju na to da Google može čitati njihove mejlove. To znači da je rizik od povrede poverljivosti podataka, usled organičene tehnološke pismenosti, sa nadolaskom AI, kod nas još veći.

Naša kancelarija se od početka fokusira na nove tehnologije. Dominantno radimo na međunarodnim slučajevima i pitanjima vezanim za međunarodno pravo, tako da nas upotreba veštačke inteligencije interesuje i profesionalno i u kontekstu razvoja naše prakse. Pored toga, AI ima značajan uticaj na način na koji mi sami radimo svoj posao.

Koliko je, na nivou vaše firme, AI postao važan zbog vašeg ličnog interesovanja?

To je teško pitanje. Naivno bih mogao reći da moj interes nema veze, ali pravo pitanje je šta bi o tome rekle moje kolege. Činjenica je da se u kancelariji mnogi kolege sada entuzijastično bave AI-jem, jer su uvideli njegove koristi i efikasnost. AI nije alat koji će raditi umesto nas; on nije zamena, već partner u radu.

Sa AI-jem možete testirati svoje ideje, proveriti da li vam je nešto promaklo, i u krajnjem slučaju usmeriti pažnju na suštinu problema. Na kraju dana, sve se svodi na to kako postavljate pitanja i kakve instrukcije dajete veštačkoj inteligenciji. AI podstiče razmišljanje o tome šta je suština problema i kako ga najbolje definisati.

Sećam se da mi je davno tadašnji mentor rekao: „Definiši pitanje i daj odgovor.“ To je suština pravničkog posla, a AI nas sada tera da još preciznije definišemo probleme.

Verujem da će sa ovom tehnologijom niko više neće imati izbora nego da unapredi način razmišljanja. Oni koji to ne budu u stanju neće moći da koriste AI, a to će stvoriti ogroman jaz u produktivnosti. Ljudi koji budu savladali AI moći će da završe posao za jedan sat koji bi, inače, trajao 20 sati, oslobađajući vreme za strateške i kreativne aktivnosti. Oni koji ne budu koristili AI značajno će zaostajati.

Zato je važno da se što pre prilagodimo. Na primer, u Singapuru je u parlamentu razmatrano uvođenje subvencije za obuku ljudi starijih od 40 godina kako bi naučili da koriste veštačku inteligenciju. Smatram da je to odličan model.

Šta bi Chief AI Officer trebalo da radi u vašoj kancelariji?

Ovo je pitanje koje su nam postavljali na intervjuima, a o tome sam razgovarao i sa našim HR timom. [Chief AI Officer](#) je za nas potpuno nova pozicija. Osoba koja preuzme ovu ulogu zajedno

sa nama će definisati njen sadržaj. Već koristimo veliki broj AI alata, ali nam je potreban sistematski pristup. Želimo osobu koja će biti ključna tačka za sve AI aktivnosti u kancelariji.

Jedan od zadataka Chief AI Officera biće i edukacija svih zaposlenih kako bi AI alati specijalizovani za pravnu profesiju bili što efikasnije korišćeni u svim segmentima našeg rada.

Takođe, uloga ovog stručnjaka biće i razvoj standarda za korišćenje AI u uslugama koje pružamo klijentima, kako bismo ih mogli kvalitetno savetovati o primeni AI u pravnom kontekstu njihovih poslovnih potreba.

Sve ovo radimo po prvi put. Chief AI Officer još uvek nije uobičajena pozicija u Evropi. Par kancelarija u Velikoj Britaniji i Americi je već uvelo ovu funkciju, ali globalno gledano, to je još uvek redak fenomen. Mi smo odlučili da hrabro zakoračimo u ovu oblast, jer verujemo da će ovako rano uključivanje u AI doneti značajne prednosti i dodatne vrednosti za našu kancelariju.

Dopao Vam se tekst?
Podelite ga sa prijateljima!

Autori

Aleksandar Živković

Pravnik u pokušaju, novinar i prevodilac po definiciji. Ljubitelj japanske kulture. Ospe se kad pročita nemogu i/ili neznam. Ume da izrecituje (ne tražite da peva ako vam je sluh mio) Barbaru od Žaka Prevera, na francuskom, bez akcenta, koju je nabiflao samo iz njemu znanih razloga.

[Više o Aleksandru](#)

Ivan Minić

Već dvadeset godina se klackam između tehnologije, marketinga i preduzetništva. Savetovao sam najveće globalne brendove kada je digitalni nastup na lokalnom tržištu u pitanju. Danas i dalje savetujem neke globalne, ali i mnoge lokalne kompanije – kako male, tako i velike.

[Više o Ivanu](#)

Ivan Radojičić

Niz godina se bavi svim oblastima internet marketinga sa naglaskom na kopirajting, SEO i društvene mreže. Svoje iskustvo prenosi kroz predavanja vezana za različite oblasti internet marketinga fokusirajući se na praktičnu stranu koja je osnova uspešnog poslovanja.

[Više o Ivanu](#)

Vojislav Vujanić

Fotograf, videograf i petrolhead. Voli sve što ima točkove, a naročito Mazdu, kao i sve što ima elise, naročito ako ima i kameru. Govori tiho i nosi Nikon sa sobom.

[Više o Vojislavu](#)

Da li želite da besplatno dobijate
sadržaj sa NašaMreža.rs direktno na
Vaš email?

Prijavite se

Naša mreža u Vašem inboks!

Nedeljni pregled sadržaja direktno na Vaš mail.

Prijavite se

Vesti

Baza znanja

Intervjui

Kolumne

Biznis teme

Dokumenti

Video

Naša mreža

A¹ naša mreža

© 2025 Naša mreža. Sva prava zadržana.

Svi prikazani tekstovi na sajtu su autorski tekstovi i odražavaju mišljenje njihovih autora. Sajt i svi tekstovi na njemu su namenjeni isključivo u svrhu edukacije. Iako edukativnog karaktera, putem ovog sajta se ne pružaju računovodstvene, knjigovodstvene, pravne, marketinške, niti usluge konsaltinga bilo koje vrste. Upotreba sajta ne može zameniti angažovanje profesionalaca koji Vam mogu pružiti usluge u vezi sa Vašim konkretnim slučajem, pa se sajt u takve svrhe ne može ni koristiti. Ni sajt ni autori tekstova ne snose odgovornost ukoliko prikazane informacije upotrebljavate na svoju ruku.